

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060310

DOM
2024-12-17
Stockholm

Mål nr
P 12850-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-09-26 i mål nr P 4100-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

- F.S.
- U.S.D

Ombud för 1 och 2: J.H.

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

SAKEN

Bygglov för inredning av vind och utvändigt ändring av flerbostadshus på fastigheten X i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

- Mark- och miljööverdomstolen avslår F.S.s och U.S.Ds yrkande om syn.
- Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommuns beslut den 29 september 2022, § 63, dnr 2021-11000-575, och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt behandling.

Dok.Id 2129703

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

F.S. och U.S.D har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bevilja deras ansökan om bygglov. F.S. och U.S.D har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

F.S. och U.S.D har i huvudsak anfört följande. Nämnden har i sitt yttrande endast bemött skrivfelen i tjänsteutlåtandet som rör adress och boarea och anfört att dessa inte påverkat bedömningen. Det är dock inte endast dessa skrivfel som påtalats som felaktiga i handläggningen. Det är fortfarande oklart vilka ritningar som legat till grund för tjänsteskrivelsen, nämndens beslut och Stockholms Stadsmuseums (Stadsmuseet) bedömning. Stadsmuseets bedömning har inte heller redovisats. Nämndens yttrande klargör inte läget och berör inte de synpunkter de framfört i övrigt. Det ifrågasätts att de ansökta åtgärderna skulle skilja sig från de som utförts på Y. Eventuella skillnader är så pass små att de inte förtar likformigheten mellan byggnaderna. Att takfönstren inte blir synliga från gatunivå framgår av ingivna fotografier. Samtliga innergårdar i kvarteret omgärdas av murar och är inte tillgängliga för andra än de boende i respektive fastighet. Taklandskapet är kontinuerligt under förändring och flera ändringar har genomförts det senaste decenniet. Mot bakgrund av hur taklandskapet ser ut är det felaktigt att betrakta aktuella åtgärder som ovarsamma och förvanskande, särskilt som takutformningen kommer att bli mer eller mindre identisk med Y.

Nämnden har i huvudsak anfört följande. Adressen blev fel av tekniska skäl och angiven boarea var ett skrivfel. Nämnden har baserat sin bedömning på inskickat underlag och den faktiska byggnaden. Nämnda fel påverkar inte den samlade

bedömningen. Vid denna har hänsyn tagits till byggnadens kulturhistoriska värde och placering i den värdefulla stadsdelen Lärkstaden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan om syn

Mark- och miljööverdomstolen finner med hänsyn till den utredning som finns i målet att syn inte behövs. F.S.s och U.S.Ds begäran om sådan ska därför avslås.

Handläggningen i nämnden

I Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande anges att förslaget har stämts av med Stadsmuseet, som avstyrkt de sökta åtgärderna med hänvisning till att dessa förändrar takfallen på ett ovarsamt och förvanskande sätt. Det finns ingen närmare dokumentation i kommunens akt om denna avstämning och uppgifterna har inte heller kommunicerats med F.S. och U.S.D innan nämnden meddelade sitt beslut. Den underlåtna kommunikationen utgör ett handläggningsfel. F.S. och U.S.D har dock numera fått del av uppgifterna och fått möjlighet att yttra sig över dessa, vilket har läkt denna brist. Såsom F.S. och U.S.D har påpekat finns det även vissa felaktiga faktauppgifter i Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, som utgör en del av nämndens beslut, bland annat beträffande boarean. Mark- och miljööverdomstolen anser dock att dessa felaktigheter inte får någon avgörande betydelse för bedömningarna i målet. Mark- och miljööverdomstolen övergår därför till att pröva målet i sak.

Frågan om bygglov

De sökta åtgärderna innebär att byggnadens vind ska inredas och medför yttre ändringar avseende byggnadens tak i form av tre takfönster mot Uggelviksgatan och två takterrasser mot gården. Frågan är om dessa åtgärder strider mot

anpassningskravet, förvanskningförbudet eller kravet på varsamhet i 2 kap. 6 § första stycket 1 och 8 kap. 13 och 17 §§ plan- och bygglagen (2010:900).

Frågor om varsamhet och förvanskning måste bedömas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Vid bedömningen bör det bland annat prövas i vilken mån åtgärden påverkar för byggnaden väsentliga karaktärsdrag och den omkringliggande miljön. Utifrån de fotografier som åberopats kan Mark- och miljööverdomstolen konstatera att takfönstren inte kommer att bli synliga från Uggelviksgatan. Det har inte heller framkommit att dessa skulle bli synliga från någon annan gata i området. Vad gäller takterrasserna kommer dessa enbart att bli synliga från innergården, som är inhägnad och inte tillgänglig för allmänheten. Takterrasserna är inskurna i takfallet och har en omslutande yta av tak runt sig i enlighet med stadens riktlinjer för utformningen av takterrasser. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att åtgärderna får en begränsad påverkan på de egenskaper som utgör byggnadens kulturhistoriska värde och att upplevelsen av byggnaden i gaturummet och gårdsmiljön inte nämnvärt påverkas av ändringen. Vad Stadsmuseet uppgett för nämnden vid den genomförda avstämningen förändrar inte den bedömningen. Därtill är det oklart om Stadsmuseets uttalande grundar sig på de reviderade ritningarna där tidigare föreslagna takkupor tagits bort. Domstolen delar således inte underinstansernas bedömning av takfönstrens och takterrassernas betydelse för byggnadens uttryck utan bedömer att åtgärderna inte innebär att byggnaden förvanskas på ett otillåtet sätt. Då åtgärderna inte heller strider mot varsamhetskravet eller kravet på anpassning till omgivningen har det inte funnits skäl att avslå ansökan om bygglov på dessa grunder.

Med hänsyn till instansordningsprincipen bör Mark- och miljööverdomstolen inte som första instans ta ställning till övriga förutsättningar för bygglov. Nämndens beslut ska därför undanröjas och ärendet ska återförvisas till nämnden för fortsatt behandling.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Åsa Hanna, referent, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och hovrättsrådet Johanna Fernlund.

Föredragande har varit Helene Montán.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-09-26
meddelad i
Nacka

Mål nr P 4100-23

PARTER

Klagande

1. F.S.
2. U.S.D

Ombud för 1 och 2: J.H.

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2023-05-12 i ärende nr 403-61247-2022,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för inredning av vind och utvändig ändring av flerbostadshus på
fastigheten X, Stockholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) beslutade den 29 september 2022 att avslå ansökan om bygglov för inredning av vind och utvändig ändring av flerbostadshus på fastigheten X. Av nämndens beslut framgår bl.a. att åtgärden ansågs strida mot varsamhetskravet och förvanskningförbudet. Efter att beslutet överklagades avslög Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) överklagandet med i huvudsak samma motivering. U.S.D och F.S. (klagandena) har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att mark- och miljödomstolen ska bevilja sökt bygglov. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Det aktuella huset är uppfört efter samma ritningar som grannhuset på fastigheten Y. Efter att kommunen 2017 beviljade bygglov för takaltaner mot gård och takfönster mot gata på Y tappade grannhusen delvis sin likformighet. Genom åtgärderna i nu aktuell ansökan återställs likformigheten mellan husen. Kommunen har dock bedömt bygglovet för X annorlunda än för Y.

Nämnden har till följd av felaktigheter i tjänsteskrivelsen inte fattat beslut på korrekt underlag. I tjänsteskrivelsen hänvisas bl.a. till gatufasaden mot Tyrgatan trots att denna ligger på annan plats inom Lärkstaden. Stadsbyggnadskontoret har också angett felaktig boarea och hänvisat till bygglovsritningar som utgått. Av stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse framgår att förslaget stämmts av med Stadsmuseet som avstyrkt åtgärderna. Sökande fick aldrig någon dokumentation från den påstådda avstämningen och ifrågasätter om den överhuvudtaget ägt rum. Länsstyrelsen har liksom nämnden blandat ihop begreppen gällande åtgärderna mot innergården. Länsstyrelsen omnämner t.ex. fönsterkupor trots att ansökan inte avser sådana. Felaktigheterna gör att man tappar förtroendet för länsstyrelsens bedömning.

Varken nämndens eller länsstyrelsens beslut har fattats med stöd av antikvarisk kompetens. Nämndens beslut var berett av en ensam handläggare och länsstyrelsens beslut har fattats av en ensam länsassessor. Sökandena å sin sida har tagit hjälp av arkitekten och byggnadsantikvarien Paul Wilund för att utforma ansökan. Wilund bedömer att takåtgärderna är varsamma och att byggnaden inte förvanskas. Terrasserna kommer enbart vara synliga från innergården, till viken allmänheten inte har tillträde. Terrasser, takfönster och takkupor utgör normala inslag i kvarteret och stadsbilden. Taklandskapet har förändrats med tiden och det är felaktigt att betrakta sökta åtgärder som ovarsamma och förvanskande, särskilt eftersom takutformningen i princip blir identisk med Y.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolen instämmer i den bedömning som länsstyrelsen har gjort och med de skäl som länsstyrelsen har angett. Domstolen tillägger följande.

Av praxis framgår att kommuner bör tillerkännas ett visst bedömningsutrymme i frågor om förvanskning, varsamhet och stadsbild (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 mars 2021 i mål nr P 9903-19). I nu aktuellt fall har nämnden bedömt att det orörda taket utgör ett viktigt karaktärsdrag för byggnaden och att ändringar i takfallet mot gata medför en negativ inverkan på stadsbilden och dess kulturhistoriska värden. Domstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning i fråga om den sökta åtgärdens förenlighet med förvanskningsförbudet, varsamhets- och anpassningskraven.

Vad klagandena anfört om att bygglov för liknande åtgärder beviljats på Y föranleder inte heller någon annan bedömning. Lämpligheten i andra beviljade bygglov ingår inte i domstolens prövning och förutsättningarna för bygglov ska prövas i varje enskilt fall. I nu aktuellt fall skiljer sig dessutom föreslagna åtgärder i gestaltning från de som genomförts på Y. Föreslagna takfönster är t.ex. av annan utformning och åtgärderna mot gården är mer omfattande än vad som

medgivits på grannfastigheten. Vad klagandena i övrigt framfört ger inte upphov till någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 17 oktober 2023.

Christoffer Sheats

Ylva Kvist Trelje

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christoffer Sheats, ordförande, och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande har varit tingsnotarien Carl Tornberg Knutsson.